

Επιμέλεια Γιώργος Χατζηβασίλης

ΤΑ ΜΑΘΑΤΕ ΤΑ ΝΕΑ;

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η γοντεία τής διαφορετικότητας στην ιστορία και κοινωνία τής Ελλάδας

Την περασμένη βδομάδα άφησα πίσω μου την φθινοπωρινή και μούσκεμα από τις βροχές Αθήνα για να ταξιδέψω στην Αιθρία Ρόδο, όπου το καλοκαιράκι συνεχίζεται και οι Ελληνες σπανίζουν! Αφού σε μια χώρα των 11 εκατομμυρίων εισβάλουν 34 εκατομμύρια ξένοι, άντε να βρεις τον Ελληνα ιθαγενή.

Υπάρχει τέτοια κοσμοσυρροή τουριστών Οκτώβριο μήνα στην Ρόδο, που για πρώτη φορά δεν έβρισκα θέση σε σκάφος για να επισκεφθώ τη Σύμη την ημέρα που ήθελα. Οπως φαίνεται, οι τουρίστες ανακάλυψαν αυτή την κουκκίδα στον χάρτη και θέλουν να την φωτογραφίσουν.

Για τη Ρόδο και τη Σύμη έχω γράψει πολλά σε προηγούμενα ταξίδια μου, όμως νομίζω ότι αξίζει να ασχοληθώ έστω από δικές μου παραπρήσεις με το στοιχείο τής διαφορετικότητας όχι μόνο στη γεωγραφία τής πατρίδας μας, αλλά και ανάμεσα στους κατοίκους της.

Ολοι μιλούν ελληνικά και στην πλειοψηφία τους είναι Ορθόδοξοι, αλλά ο πλούτος στη διαφορετικότητα τής ιστορίας τους, τα έθιμα και παραδόσεις τους, αλλά και τις τοπολαλίες είναι μαγευτικός. Κάποτε θύμωσα με έναν Κύπριο δάσκαλο που μού καυχήθηκε ότι οι συμπατριώτες του εγκαταλείπουν την κυπριακή διάλεκτο και μιλούν τέλεια ελληνικά. Και ποιά είναι τα «τέλεια» ελληνικά;

Οι αρχαιολάγοι θα έλεγαν τα αρχαία, άλλοι νοσταλγούν την καθαρεύουσα και οι πιο πολλοί έχουν υιοθετήσει τη δημοτική. Οποια και αν είναι η προτίμησή σου, όμως, είναι δυνατόν να μην σ' αρέσει η γλώσσα τού Ερωτόκριτου, η τοπολαλία τής Ηπείρου, τής Θεσσαλίας, των νησιών μας, τής Πελοποννήσου; Οταν ο Γρηγόρης (ο Χρονόπουλος) έγραφε στα κείμενά του λέξεις που διάβαζα για πρώτη φορά, τις χαιρόμουν επειδή πλούτιζε το λεξιλόγιό μου.

Και δεν είναι μόνο οι λέξεις, είναι και η ιστορία τού τόπου που διαφέρει. Στο Μέτσοβο ήταν σαν ν' άκουγα μια ξένη γλώσσα, όμως πόσο έλληνες πατριώτες είναι και πόσο μεγάλη είναι η ιστορία τους και προσφορά τους στο έθνος μας.

Το ίδιο στα Επάνω που ξεχωρί-

ζουν επειδή δεν έζησαν 400 χρόνια σκλαβωμένοι στους Οθωμανούς και φτάνουμε στις διαφορετικές καταβολές των Ελλήνων.

Για τη Ρόδο, ας πούμε, ο Πίνδαρος αναφέρει πως όταν ο Δίας και οι άλλοι θεοί αποφάσισαν να μοιράσουν τη γη, ξέκασαν να κρατήσουν έναν κλήρο για τον θεό Ήλιο, που έλειπε, καθώς εκτελούσε τα καθημερινά του καθήκοντα. Όταν ο Ήλιος ανέφερε την αδικία, ο Δίας ήταν έτοιμος να ξανακάνει την κλήρωση, αλλά ο Ήλιος δεν τον άφησε, καθώς, μέσα από τη θάλασσα είδε να αναδύεται μια εύφορη χώρα. Τότε ζήτησε από τη Λάχεσην και τον Δία να δώσουν όρκο, πως όταν το νησί αυτό τελικά αναδυθεί θα είναι δικό του για πάντα, όπως και έγινε. Ο Διόδωρος ο Σικελός λέει, πως οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού ήταν οι Τελχίνες, σπουδαίοι τεχνίτες και εφευρέτες, που κατείχαν μαγικές ικανότητες. Στο νησί ο Δίας έσηξε με την ντόπια νύμφη Ιμαλία, που του έκανε τρεις γιους και ο Ποσειδώνας με την αδελφή των Τελχίνων, την Αλία, που του έκανε έξι γιους και μια κόρη, τη Ρόδο. Όταν, μια φορά η θεά Αφροδίτη ταξίδευε από τα Κύθηρα στην Κύπρο, οι γιοι του Ποσειδώνα την εμπόδισαν να σταματήσει εκεί. Οργισμένη η θεά τους τρέλανε και αυτοί βίασαν τη μπτέρα τους και προκάλεσαν πολλά κακά στον τόπο. Όταν ο Ποσειδώνας έμαθε τι είχε γίνει, έθαψε τους γιους του στη γη. Η Αλία έπεισε εκούσια στη θάλασσα και οι ντόπιοι της απέδωσαν θεϊκές τιμές,

ονομάζοντάς τη Λευκοθέα. Οι Τελχίνες έζησαν στο νησί ωσότου να αντιληφθούν τον επερχόμενο κατακλυσμό, οπότε το εγκατέλειψαν.

Μετά τον κατακλυσμό, ο θεός Ήλιος έσηξε με τη Ρόδο στο νησί, χαρίζοντάς του το όνομά της, και εξαφάνισε τα νερά της πλημμύρας. Ο Ήλιος με τη Ρόδο γέννησαν εφτά γιους, τους Ηλιάδες: Όχιμο, Κέρκαφο, Μάκαρα, Ακτίνα, Τενάγη, Τρίοπα, Κάνδαλο και μια κόρη την Ηλεκτρυώνη, που πέθανε παρθένα, κλπ. κλπ.

Μύθος; Σίγουρα, αλλά με πόση ατέλειωτα δημιουργική φαντασία ήταν προκισμένοι οι πρόγονοί μας!

Αν ταξιδέψουμε στην αγαπημένη μου Κεφαλονιά όπου βρίσκομαι σήμερα, η ιστορία της είναι πολύ διαφορετική από τη Ρόδου. Η ορθή ονομασία τού νησιού είναι «Κεφαλληνία» προερχόμενη από τους αρχαίους ορεσίβιους κατοίκους της, τους Ομηρικούς «Κεφαλλήνες» (Δωριστί «Κεφαλλάνες») και όχι «Κεφαλονία -Κεφαλονιά» από τον μυθικό ήρωα της Απτικής τον Κέφαλο, που κατά τους Αθηναίους υποτίθεται πως κατέλαβε την νήσο και της έδωσε το όνομά του.

Κακώς σήμερα επεκράτησε το Κεφαλονιά. Στα Ομηρικά κείμενα δεν εμφανίζεται το όνομα της νήσου ως έχει, αλλά με άλλες ονομασίες όπως Δουλίχιον, Σάμος ή Σάμη. Παρ' όλα αυτά, ο Όμηρος αναφέρει σαφέστατα ότι ο λαός στον οποίο πηγείται ο Οδυσσέας, είναι οι Κεφαλλήνες. Τα δύο «λά» τα χρησιμοποίησε ο Όμηρος χάριν ευφωνίας

του μέτρου του δεκαπενταύλλαβου, όπου το σύμφωνο «λ» στους «Κεφαλλήνες», είχε κάποια μεγαλύτερη διάρκεια στην εκφώνησή του, ακριβώς όπως συμβαίνει και με την λέξη «Ελληνες».

Υπάρχουν στοιχεία ότι κατοικείται από την παλαιολιθική εποχή και πρώτοι γνωστοί κάτοικοι ήταν Λέλεγες, οι οποίοι κατοίκησαν το νησί προφανώς την εποχή του 15ου αι. π.Χ., φέρνοντας μαζί τους τη λατρεία του Ποσειδώνα. Την εποχή του χαλκού, ένας άλλος αρχαίος Ελληνικός λαός, οι Ταφίοι ή Τηλεβόες είχαν εγκατασταθεί στη γύρω θάλασσα, και κατοικούσαν στο νησί, ή διατηρούσαν εμπορική βάση εκεί και συναλλάσσονταν στενά με τους κατοίκους του νησιού.

Κατά την αρχαιότητα άκμασαν τέσσερις πόλεις, οι οποίες ήταν ανεξάρτητα κράτη: η Κράνη, οι Πρόνοι, η Σάμη και η Πάλη.

Βλέπουμε, λοιπόν, σε ένα νησί τέσσερα ανεξάρτητα κράτη, όπως στη Ρόδο υπήρξαν τρία.

Οι πρόγονοί μας μιλούσαν την ίδια γλώσσα και λάτρευαν τους ίδιους Θεούς, όμως δεν ήταν μονιμούς και οι πολιτείες τους πολεμούσαν ή μία την άλλη. Σάς θυμίζει κάπι αυτό;

Δεν γνωρίζω αν υπάρχει άλλος τόπος σαν τη Ρόδο, όπου οι κατακτήτες της έφυγαν, αλλά άφησαν πίσω τους ίχνη της παρουσίας τους, χωρίς να μολύνουν την ελληνικότητα της. Μιναρέδες, τάφοι μουσουλμάνων και σπίτια με οθωμανική αρχιτεκτονική σε ειρηνική συνύπαρξη με το κάστρο των Ιπποτών και τα δημόσια κτήρια που άφησαν πίσω τους οι Ιταλοί φασίστες κατακτητές. Η Ρόδος τούς πλάνεψε με τα θέλγητρά της και έδωσαν μάχες για να την κατακτήσουν, αλλά αυτή παραμένει πιστή στους γεννήτορές της και την ιστορία της.

Πριν τελειώσω, θα αναφέρω ονομασίες της από την αρχαιότητα:

Αιθρία: για το ωραίο κλίμα της, Αστερία: για τον έναστρο ουρανό της, Ηλιάς: λόγω της εκτεταμένης πλιοφάνειας κατά τη διάρκεια του έτους, Μακαρία: δηλαδή ευτυχισμένη, Πελαγία: το νησί αναδύθηκε μέσα από το πέλαγος, Τελχίνις: από τους μυθικούς πρώτους κατοίκους της, τους Τελχίνες.

Ο ΤΟΙΧΟΣ ΕΙΧΕ ΤΗ ΖΗΤΕΡΙΑ
hysteria.gr
@egosketo